

Олександр Анатолійович ПИСЬМЕННИЙ

кандидат економічних наук,
доцент кафедри економіки і маркетингу,
Донецький національний технічний університет
вул. Артема, 96, м. Донецьк, 83001, Україна,
E-mail: pism@ukr.net
Телефон: +380623010378

АНАЛІЗ РИНКУ МІЖНАРОДНОГО ТУРИЗМУ УКРАЇНИ

Письменний, О. А. Аналіз ринку міжнародного туризму України [Текст] / Олександр Анатолійович Письменний // Економічний аналіз : зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол.: В. А. Дерій (голов. ред.) та ін. – Тернопіль : Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету «Економічна думка», 2014. – Том 15. – № 1. – С. 144-153. – ISSN 1993-0259.

Анотація

У статті проаналізовано сучасний стан ринку міжнародного туризму України порівняно з тенденціями розвитку світового туристичного ринку. Визначено основні особливості його формування та перспективи подальшого розвитку. Встановлено, що темпи зростання вітчизняного ринку міжнародного туризму повільніші, ніж в інших країнах, що розвиваються, але перевищують темпи зростання розвинених країн. З'ясовано, що туристичний потенціал України на сьогодні розкрито не повною мірою, про що свідчить значно нижча частка туристичної галузі в структурі ВВП країни (2,3 %) на відміну від середньосвітового рівня (9 %). Досліджено структуру світового ринку туристичних послуг у вартісному вираженні. Проаналізовано середній прямий дохід на одного туриста в Україні порівняно з іншими країнами. Основною особливістю українського ринку міжнародного туризму є значно нижча, ніж в інших країнах, середня вартість відпочинку на одного туриста, що обумовлено значною часткою туристів із найближчих країн з метою відвідувань знайомих і рідних. Проаналізовано тенденції в'їзного та виїзного туристичного потоку України за напрямками та метою відвідувань. Визначено структуру та обсяг ринку міжнародного туризму у вартісному вираженні. Проведений аналіз ринку міжнародного туризму України дозволить прогнозувати його подальший розвиток та визначити особливості його трансформації у майбутньому, що знайде своє відображення в подальших дослідженнях.

Ключові слова: міжнародний туризм; в'їзний туризм; виїзний туризм; обсяг ринку; структура.

Александр Анатольевич ПИСЬМЕННЫЙ

АНАЛИЗ РЫНКА МЕЖДУНАРОДНОГО ТУРИЗМА УКРАИНЫ

Аннотация

В статье проанализировано современное состояние рынка международного туризма Украины в сравнении с тенденциями развития мирового туристического рынка. Определены основные особенности его формирования и перспективы дальнейшего развития. Установлено, что темпы роста отечественного рынка международного туризма ниже, чем в других развивающихся странах, но превышают темпы роста развитых стран. Выяснено, что туристический потенциал Украины в настоящее время раскрыт не в полной мере, о чем свидетельствует значительно низкая доля туристической отрасли в структуре ВВП страны (2,3 %) в отличие от среднемирового уровня (9 %). Исследована структура мирового рынка туристических услуг в стоимостном выражении. Проанализирован средний прямой доход на одного туриста в Украине по сравнению с другими странами. Основной особенностью украинского рынка международного туризма является значительно меньшая, чем в других странах, средняя стоимость отдыха на одного туриста, что обусловлено значительной долей туристов из ближайших стран с целью посещения знакомых и родных. Проанализированы тенденции въездного и выездного туристического потока Украины по направлениям и целям поездок. Определены структура и объем рынка международного туризма в стоимостном выражении. Проведенный анализ рынка международного туризма Украины позволит прогнозировать его дальнейшее

© Олександр Анатолійович Письменний, 2014

развитие и определить особенности его трансформации в будущем, что найдет свое отражение в дальнейших исследованиях.

Ключевые слова: международный туризм; въездной туризм; выездной туризм; объем рынка; структура.

Oleksandr Anatoliiovych PYSMENNYI

PhD in Economics,
Associate Professor of Department of Economics and Marketing,
Donetsk National Technical University
Artem Str., 96, Donetsk, 83001, Ukraine,
E-mail: pism@ukr.net
Phone: +380623010378

THE ANALYSIS OF THE INTERNATIONAL TOURISM MARKET OF UKRAINE

Abstract

In the article the current international tourism market situation of Ukraine in comparison with trends of development of the world tourist market is analysed. The main features of its formation and prospect of further development are defined. It has been determined that growth rates of the domestic market of the international tourism are lower than in other developing countries, but they exceed growth rates of the developed countries. It is found out that the tourism potential of Ukraine is not disclosed in full, as evidenced by the significantly lower proportion of the tourism industry in the structure of GDP (2.3%) in contrast to the world average level (9%). The structure of the world market of tourist services in value term is researched. The average direct income per tourist in Ukraine in comparison with other countries is analysed. The main feature of the Ukrainian market of the international tourism is considerably smaller than average cost in other countries, which is caused by a considerable share of tourists visiting friends and relatives from the nearest countries. Trends of an inbound and outbound tourist stream of Ukraine by directions and purposes of visits are analysed. The structure and size of the international tourism market in value terms are defined. The market research of the international tourism of Ukraine which has been carried out. That will allow to predict its further development and define the features of its transformation in the future.

Keywords: international tourism; inbound tourism; outbound tourism; market size; structure.

JEL classification: L83, M31

Вступ

Ринок туристичних послуг є одним із ключових для економік різних країн, які (послуги) стають усе більш популярними завдяки тому, що витрати на організацію туристичного бізнесу порівняно невисокі, а розмір прибутку, який одержують фірми, залишається високим. Сфера туризму, впливаючи на такі ключові сектори господарства, як транспорт і зв'язок, торгівлю, будівництво і багато інших, є каталізатором соціально-економічного розвитку країни. За оцінкою Всесвітньої туристичної організації (The World Tourism Organization (далі – UNWTO)), пряий внесок туризму безпосередньо до світового валового внутрішнього продукту (ВВП) у 2012 р. склав 5 %, а з урахуванням непрямого ефекту його внесок у ВВП складає 9 %. При цьому на туризм припадає 6 трлн дол. США світових інвестицій, що забезпечує 120 млн прямих і 125 млн непрямих робочих місць у суміжних галузях [1]. Загальний товарообіг світового туризму у 2012 р. склав 1,075 трильйонів дол. США (у 2011 р. – 1,042 трильйонів дол. США) [1]. Усі зазначені фактори зробили туристичну сферу однією з основних галузей, що впливає на загальний стан і тенденції світової економіки.

Сфера туризму є глобальною, тому конкуренція між країнами за свою частку цього ринку з кожним роком дедалі загострюється. При цьому для багатьох економік, що розвиваються, туризм – головне джерело надходжень іноземної валюти. Тому дослідження ринку туристичних послуг в Україні та прогнозування його розвитку є одним з основних завдань для визначення напрямів підвищення конкурентоспроможності вітчизняного туристичного сектору.

Дослідженню динаміки ринку туристичних послуг в Україні присвячено роботи багатьох вітчизняних вчених: М. Бондаренко [2], Л. Гонтаржевської [3], Т. Гусаковської [4], М. Джамана [5], Л. Дядечко [6], О. Любіцевої [7], Я. Олійника [8] та інших. Проте, незважаючи на таку кількість робіт, постійна зміна кон'юнктури цього ринку, вплив глобалізаційних процесів та відсутність достовірних джерел статистичної інформації потребують додаткового дослідження факторів, що впливають на розвиток ринку туристичних послуг України.

ISSN 1993-0259. ISSN 2219-4649. Економічний аналіз. 2014 рік. Том 15. № 1.

Мета статті та завдання

Метою статті є аналіз ринку міжнародного туризму в Україні, визначення подальших перспектив його розвитку, що дозволить прогнозувати його розвиток у майбутньому.

Весь туризм поділяється на дві категорії – міжнародний і внутрішній. Це дослідження присвячено аналізу динаміки розвитку міжнародного туризму України, визначенню основних тенденцій та особливостей його розвитку. Водночас складність зазначеного аналізу пов'язана з відсутністю або зі значними відмінностями даних офіційної статистики та даними інших джерел, що обумовлено, з одного боку, різними методологічними базами обліку, а з іншого – значним тіньовим обігом у галузі, що є статистично неврахованим.

Виклад основного матеріалу

Розглянемо насамперед сучасні тенденції розвитку світової туристичної галузі. Відповідно до методології Всесвітньої туристичної організації, туристами вважаються всі резиденти, що тимчасово виїжджають за кордон незалежно від мети поїздки, за винятком осіб, що виїжджають з метою освіти та роботи. Сьогодні туризм виступає важливою частиною світової економіки. За останні 20 років туристичні потоки у світі зросли майже в 2,5 рази, з 436 млн осіб в 1990 р. до 1087 млн осіб у 2013 р. (див. табл. 1). Відповідно до даних UNWTO, сукупний прямих дохід від міжнародного туризму складає 1075 млрд дол., що становить більше 1,5 % світової економіки.

Таблиця 1. Динаміка розвитку світової туристичної галузі у 1990-2013 рр. [9].

Регіон	Кількість міжнародних туристів (прибуття), млн осіб.								Структура, %
	1990	1995	2000	2005	2010	2011	2012	2013	2013
Світ, загалом	436	529	677	807	949	995	1035	1087	100,00
у тому числі:									
Розвинені країни	297	336	420	459	506	530	551	580	53,36
Країни, що розвиваються	139	193	256	348	443	465	484	507	46,64
у тому числі за регіонами:									
Європа	262,7	305,9	388,0	448,9	484,9	516,1	533,9	562,8	51,78
у т. ч. Україна	-	-	6,4	17,6	21,2	21,4	23,0	24,7	2,27
Азія і тихоокеанський регіон	55,8	82,0	110,1	153,6	205,1	218,6	233,6	247,7	22,79
Америка	92,8	109,0	128,2	133,3	150,6	156,0	163,0	168,9	15,54
Африка	14,8	18,8	26,2	34,8	49,9	49,7	53,1	56,1	5,16
Близький Схід	9,6	13,7	24,1	36,3	58,2	54,7	51,8	51,9	4,77

Як видно з таблиці, темпи зростання світового ринку міжнародного туризму у 2013р. склали 5,0 %, порівняно з 4,0 % роком раніше. Найбільш відвідуваним регіоном світу є Європа, частка якої – 51,8 %, кількість її міжнародних туристів зросла у 2013 р. на 5,4 % завдяки, насамперед, результатам Центральної й Східної Європи (+6,9 %), а також Південної й Середземноморської Європи (+6,1 %), які були вищими за середній рівень. Такі темпи зростання перевищили у 1,86 раза середні темпи зростання міжнародного туризму в Європі з 2000 р. (+2,9 % у рік у період 2000-2013 рр.) [9]. У 2013р. частка України у світовому ринку туристичних послуг склала близько 2,3 % натурального обсягу та продемонструвала зростання на рівні 7,2 % порівняно з 2012р., що перевищує середньосвітовий рівень.

На другому місці за популярністю у туристів стоїть азіатсько-тихоокеанський регіон, частка якого складає 22,8 %. У 2013р. ринок міжнародного туризму цього регіону також продовжував своє зростання на рівні 6 %, цьому сприяли успішні показники Південно-Східної Азії (+10 %). Американський регіон із часткою 15,5 % завершує трійку лідерів світового ринку міжнародного туризму у 2013р. і продемонстрував зростання на рівні 3,6 %, що нижче середньосвітового рівня, при цьому більш високих показників досягли Північна Америка (+4,3 %) і Центральна Америка (+4,2 %). В Африці темпи зростання ринку у 2013 р. склали 5,6 %. Основою цього зростання послужило збільшення туристської діяльності в Північній Африці (+6 %), у той час, як на Близькому Сході показник зростання був незначним (+0,3 %).

Загальний приріст світового ринку туристичних послуг у натуральному вираженні за період 1990-2013 рр. склав 149 %, причому в розвинених країнах приріст потоку в'їзних туристів склав 95,3 %, а в країнах, що розвиваються, – 264,7 %. Тобто відбувалося значне зростання світового ринку туристичних послуг більшою мірою саме за рахунок збільшення туристичних потоків у країни з економікою, що

розвивається.

Одним з основних показників кон'юнктури ринку є його структура, динаміка якої у розрізі рівня розвиненості економіки наведена на рисунку 1. Аналізуючи динаміку структури ринку в натуральному вираженні слід зазначити, що з 1990 по 2010 рр. відбувалося зростання частки країн, що розвиваються з 32 % до 47 % відповідно, що є результатом значно більшої динаміки розвитку галузі, ніж у розвинених країнах. Така ситуація свідчить про зростання привабливості для споживачів туристичних ринків країн з економіками, що розвиваються. Починаючи з 2010 р., структура стабілізувалася та залишається практично незмінною. Таким чином, відбувається зростання частки туристичного сектору в економіках країн, що розвиваються, та відповідно важливості подальшого розвитку туризму для економік цих країн.

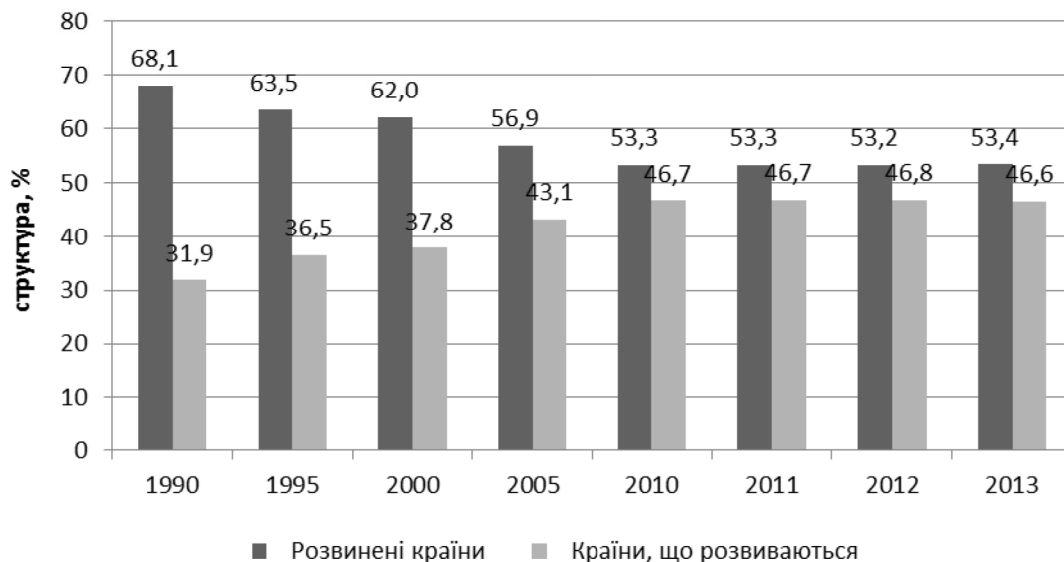

Рис. 1. Динаміка структури світового ринку туристичних послуг у натуральному вираженні [9].

Важливим питанням розвитку ринку є порівняння темпів зростання ринку в натуральному вираженні за сегментами (рис. 2).

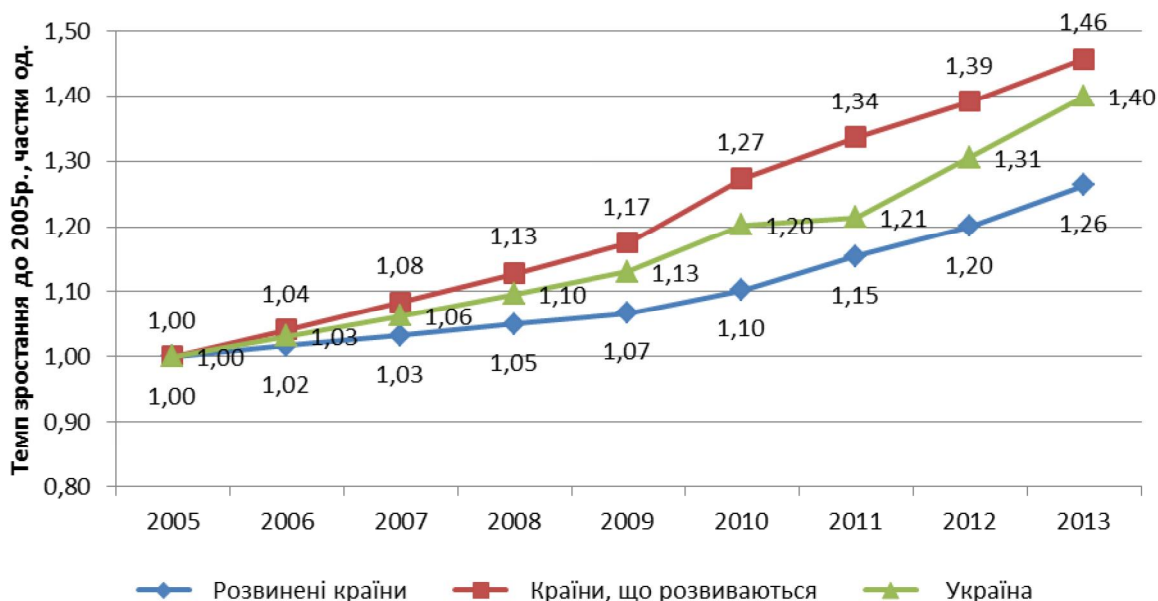
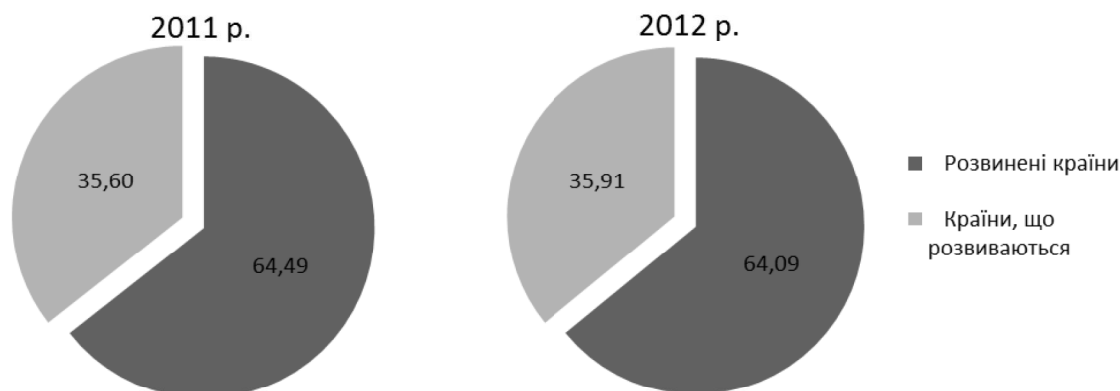

Рис. 2. Порівняння темпів зростання міжнародних прибуттів у розвинених країнах та країнах, що розвиваються [9].

Наведена динаміка показує, що з 2005 р. обсяг ринку туристичних послуг у розвинених країнах зростав у середньому на 6 % у рік, зростання у країнах, що розвиваються, було більш динамічним та складало в середньому 10 % у рік [9]. Зростання українського ринку міжнародного туризму відбувалося

в середньому на 9 % щорічно, що близько до темпів зростання світового ринку, але дещо менше середніх темпів зростання ринку у країнах, що розвиваються, хоча зростання у 2012-2013 рр. прискорилося, що слід вважати позитивними результатами проведення чемпіонату Європи з футболу у 2012 р. Окремо розглянемо структуру світового ринку туризму у вартісному вираженні, яка наведена на рис. 3.

Як бачимо, близько 2/3 доходів світового ринку туризму отримують розвинені країни і 1/3 – країни з економікою, що розвивається. Тобто частка економічно розвинених країн у структурі у вартісному вираженні значно більше частки країн, що розвиваються, що свідчить про більший дохід від одного туриста у розвинених країнах у середньому на 78 % у 2012 р., це означає, що вартість відпочинку в розвинених країнах дорожча, ніж у країнах, що розвиваються.

Рис. 3. Динаміка структури світового ринку туристичних послуг у вартісному вираженні [9].

Одним з основних показників розвитку ринку міжнародного туризму є обсяг у вартісному вираженні, тобто дохід від надання туристичних послуг, який залежить від наступних чинників:

- структури туризму: відпускний (рекреаційний), пізнавальний (культурно-дозвільний), діловий, етнічний (відвідування родичів), релігійний (паломництво), соціальний, спортивний, навчальний, екзотичний, екологічний тощо. Найдорожчим із масових видів туризму є саме відпускний туризм;
- географічного розташування країни. Як далеко знаходяться курорти, наскільки зручно до них дістатися туристам;
- вартості відпочинку в країні;
- стабільності економічної та політичної ситуації та рівня безпеки для туристів.

Загальний обсяг ринку міжнародного туризму у вартісному вираженні дорівнює добутку кількості туристів на дохід від одного туриста. Розглянемо більш детально диференціацію рівня доходу від одного міжнародного туриста країн у 2011-2012 рр. (рис. 4).

Як зображено на рисунку, у середньому один іноземний турист витрачав у 2012 р. 1039 дол. США. У розрахунку на одного туриста найбільше отримують розвинені країни (в середньому 1250 дол.): Швейцарія, США, Німеччина, Великобританія. У країнах, що розвиваються, ціна відпочинку менша (в середньому 800 дол.): Єгипет, Китай, Туреччина, Мексика, Росія [1]. Україна за цим показником посідає одне з останніх місць з доходом на туриста у 210 дол. США, що з одного боку є перевагою, але з іншого – свідчить про значну частку туристів з колишнього СРСР, які не можуть дозволити собі відпочинок в інших країнах.

Проаналізуємо інші фактори, які визначають обсяг ринку міжнародного туризму України. Якщо говорити про наявність туристичних ресурсів як одну з основних передумов для розвитку туризму, то наша країна має всі шанси для інтенсивного розвитку туризму. Зручне географічне розташування, сприятливий клімат, різноманітний рельєф, унікальне поєднання природно-рекреаційних ресурсів, культурно-історичної спадщини, розгалуження санаторно-курортної бази – всі ці фактори зумовлюють конкурентні переваги України в пропозиції туристичного продукту. За оцінками представників Світової ради загальний внесок туристичної сфери до ВВП України становить 123,72 млрд грн. При цьому прямі витрати туристів становили 33,7 млрд грн. або 27,24 %, непрямий внесок туристичної сфери в економіку становив 55,67 млрд грн. або 45,0 %, індукований внесок складав 5,2 % або 6,37 млрд грн. [10]. Але туристичний потенціал України на сьогодні розкрито не повною мірою, про що свідчить 2,0–2,3 % частка туристичної галузі в структурі ВВП країни (рис. 5), на відміну від світового ринку – 9 % світового ВВП.

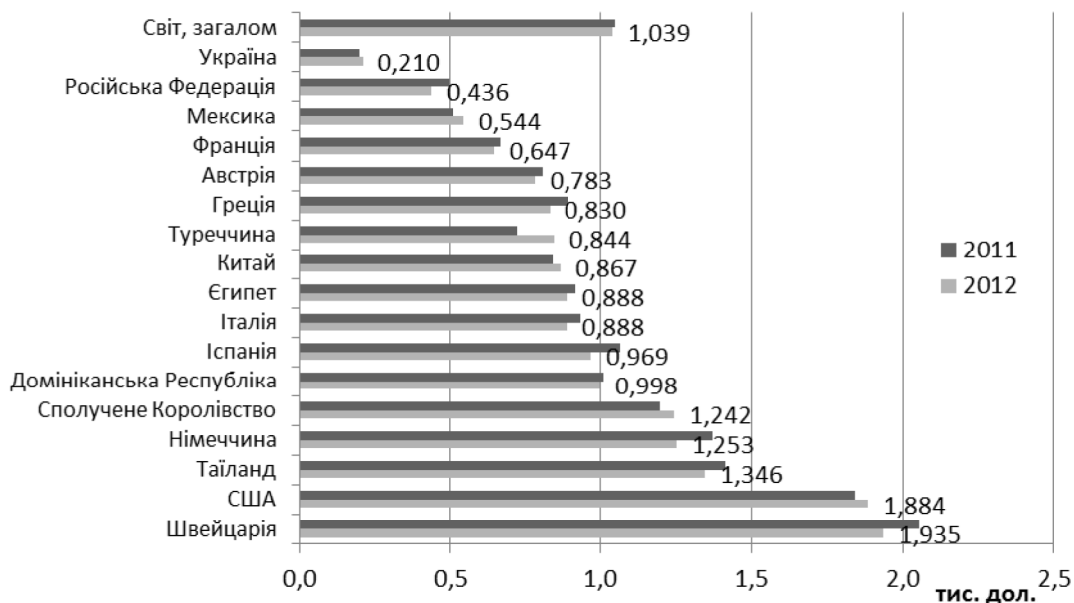

Рис. 4. Середній дохід на одного міжнародного туриста, тис. дол. США [1] (підписи цифрових даних наведені для 2012 р.).

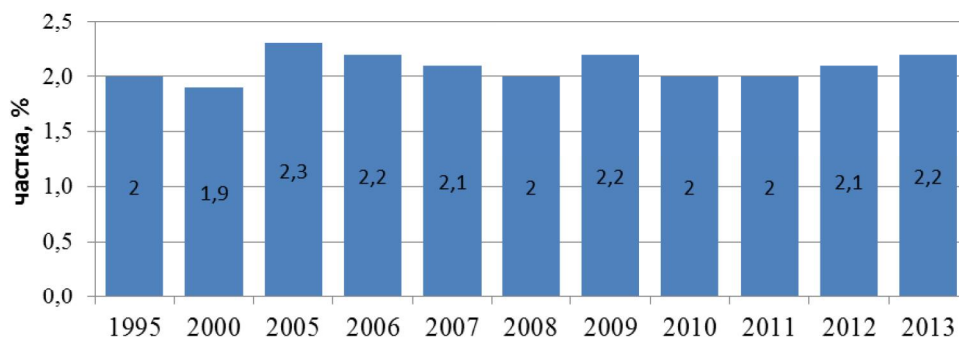

Рис. 5. Частка прямих надходжень від туристичної сфери до ВВП України [10].

Проаналізуємо динаміку та структуру міжнародного туризму України. Згідно з даними Державної служби статистики динаміка туристичних потоків в Україні показує стабільний розвиток в'їзного туризму протягом 2000-2008 рр. (рис. 6).

Проте світова фінансова криза негативно вплинула на динаміку в'їзних потоків, у 2009 р. потік іноземних туристів скоротився на 18,3 %, та дотепер не досяг докризового рівня [11]. Водночас відбувався відносно стабільний розвиток виїзного туризму (середньорічний приріст – 4,0 %), який поживався останніми роками та скоротив відставання від рівня в'їзного туризму.

Незважаючи на стабільний розвиток туристичного ринку, частка ліцензованих операторів на туристичному ринку в обслуговуванні іноземних туристів залишається незначною та становить у середньому 300 тис. осіб у рік.

Основною особливістю української ринку в'їзного туризму є перевага туристів з найближчих країн (у 2013 р. 90,75 % іноземних туристів), що традиційно відвідують Україну і, насамперед, для відвідування знайомих та рідних, на всі інші туристичні напрями припадало у 2013 р. лише 9,25 % туристичних потоків. Про цей факт свідчить структура в'їзних туристичних потоків в Україну (табл. 2).

За 2013 р. нашу державу відвідало більше 24,7 млн іноземних гостей, яких можна класифікувати як туристів, що на 1,66 млн (або 6,72 %) більше показників 2012 р. Однак, якщо проаналізувати структуру в'їзного туризму за метою відвідування, то дані демонструють наступне (табл. 3).

Рис. 6. Порівняння динаміки туристичних потоків в Україні [11].

Таблиця 2. Структура в'їзного туризму в Україні [12].

Країна	Структура, %			
	2010	2011	2012	2013
Російська Федерація	37,0	42,1	41,4	41,6
Молдова	19,0	19,0	21,0	21,9
Білорусь	14,0	12,3	13,4	13,5
Польща	10,0	8,0	6,10	5,10
Угорщина	5,0	4,0	3,23	3,13
Румунія	4,0	3,4	3,44	3,56
Словаччина	3,0	2,6	2,07	1,72
Інші країни	8,0	8,4	9,25	9,25
Всього	100,0	100,0	100,0	100,0

Таблиця 3. Структура в'їзного туризму за метою відвідування у 2011-2013 рр. [12].

Мета	Кількість осіб			Частка, %		
	2011 р.	2012 р.	2013 р.	2011	2012	2013
службова, ділова	644992	350224	167416	3,01	1,52	0,68
туризм	1225954	940052	488496	5,72	4,08	1,98
приватна	19180171	16795240	18167742	89,56	72,98	73,64
навчання	59169	23813	283	0,28	0,10	0,00
працевлаштування	16143	9102	330	0,08	0,04	0,00
імміграція (постійне місце проживання)	64796	40419	5088	0,30	0,18	0,02
культурний та спортивний обмін, релігійна, інша	224071	4853973	5841872	1,05	21,09	23,68
Усього	21415296	23012823	24671227	100,00	100,00	100,00

Як видно з таблиці, 73,64 % всіх прибулих туристів у 2013 р. відвідало Україну з приватною метою, саме туристичне спрямування відвідування мали на меті лише 1,98 % туристів. Близько 0,68 % туристів прибуло в Україну з метою ведення бізнесу, що свідчить про відсутність необхідності розвивати

інфраструктуру ділового туризму. Порівняно з 2012 р., ми бачимо, що за всіма «класичними» категоріями туристів 2013 р. виявився провальним. І тільки позиція «культурно-спортивний та релігійний обмін» зросла до 5,84 млн осіб (23,68 %) або на 1 млн чоловік від показників 2012 р., що дозволило змінити загальні підсумки у бік зростання.

Не менш цікавою є виїзна статистика українців за кордон у 2013 р., яка демонструє впевнений приріст порівняно з 2012 р. : 23,8 проти 21,4 млн чоловік. Тобто протягом минулого року кількість українських туристів зросла на 2,4 млн осіб або на 11,2 %. Якщо говорити про топові позиції у торішньому рейтингу виїзних напрямків для українських туристів, то перші місця посіли Польща та Росія: 6,99 і 6,14 млн наших співгромадян відвідали ці країни (див. табл. 4). Причому у 2013 р. Польща за популярністю випередила Російську Федерацію та посіла перше місце рейтингу.

Таблиця 4. Структура виїзного туризму в Україні у 2012-2013 рр. [13].

Країна	2012		2013	
	Кількість, осіб	Структура, %	Кількість, осіб	Структура, %
Польща	5765184	26,90	6991778	29,43
Російська Федерація	5941305	27,72	6140406	25,84
Молдова	2174173	10,14	2395258	10,08
Угорщина	1759986	8,21	1900469	8,00
Білорусь	1673717	7,81	1738907	7,32
Румунія	549966	2,57	791845	3,33
Туреччина	563184	2,63	573840	2,42
Словаччина	508008	2,37	571266	2,40
Німеччина	380554	1,78	376316	1,58
Чехія	299444	1,40	170114	0,72
Інші країни	1817315	8,48	2111088	8,88
Всього	21432836	100,00	23761287	100,00

Аналізуючи структуру виїзного туризму за метою відвідування (див. табл. 5), слід зазначити, що, незважаючи на загальне зростання кількості туристів, основною метою є приватні поїздки, частка яких продовжує зростати та перевищує 97 % (+2 % до рівня 2012р.), на частку організованих туристів у 2013 р. припадає лише 1,5 % туристів (-1,5 % до рівня 2012р.), що навряд чи є позитивним для турфірм. Частка службових поїздок за кордон у 2013 р. також знизилася – з 1,69 % у 2012 р. до 1,16 % у 2013. Таким чином, в Україні відбувається зростання кількості індивідуальних туристів, що підтверджує глобальну тенденцію. Туристи стають самостійнішими, вірять у власні сили, а з розвитком мережі Інтернет стало набагато простіше бронювати готелі та переїзди без допомоги посередників.

Таблиця 5. Структура виїзного туризму з України у 2012-2013 рр. за метою відвідування [13]

Мета	2012 р.		2013 р.	
	Кількість осіб	Структура, %	Кількість осіб	Структура, %
службова поїздка	362631	1,69	275151	1,16
організований туризм	641836	2,99	354840	1,49
приватна поїздка	20428369	95,31	23131296	97,35
Усього	21432836	100	23761287	100

Дослідивши особливості ринку міжнародного туризму України, розрахуємо обсяг цього ринку у вартісному вираженні. Реальна кількість іноземних туристів, які в'їжджають в Україну з метою відпочинку, за нашою оцінкою становить близько 2 млн осіб, з яких приблизно 300 тис. осіб – організовані туристи, кількість службових поїздок – 167 тис. осіб, решта – індивідуальні туристи, які самостійно планують свій відпочинок. Враховуючи середню вартість відпочинку у країнах, що розвиваються, на рівні 800 дол. США, отримуємо обсяг в'їзного туризму: $2 \cdot 800 = 1,6$ млрд. дол. Аналогічно розрахуємо кількість туристів, які виїжджають за кордон з метою відпочинку, яка дорівнює 1,2-1,3 млн осіб, з яких приблизно 180 тис. осіб – організовані туристи, кількість службових поїздок – 275 тис. осіб, решта 845 тис. осіб – індивідуальні туристи. Враховуючи середню вартість відпочинку у світі на рівні 1040 дол. США, отримуємо обсяг в'їзного туризму: $1,3 \cdot 1039 = 1,35$ млрд. дол.

Висновки та перспективи подальших розвідок

Проаналізувавши динаміку і тенденції розвитку ринку міжнародного туризму світової економіки і України, можемо зробити наступні висновки: світовий ринок міжнародного туризму динамічно зростає головним чином за рахунок зростання ринків країн, що розвиваються, у середньому 10 % у рік, причому український ринок також зростає на рівні 9 % щорічно; вартість відпочинку в розвинених країнах вища, ніж у країнах, що розвиваються (1250 та 800 дол. відповідно), причому середня вартість відпочинку в Україні значно поступається навіть країнам, що розвиваються та складає 210 дол. США; основною особливістю міжнародного туризму України, як в'їзного, так і виїзного, є значна частка етнічного туризму, тобто туризму з метою відвідувань знайомих і рідних з найближчих країн; для подальшого розвитку туристичної галузі Україна має зручне географічне розташування, сприятливий клімат, різноманітний рельєф, унікальне поєднання природно-рекреаційних ресурсів, культурно-історичної спадщини, розгалужену санаторно-курортну базу, але цей потенціал туристичного ринку залишається невикористаним; нестабільна політична ситуація, а також окупація та анексія Криму негативним чином може відбитися на обсягах міжнародного ринку туризму в майбутньому.

Отримані результати дозволять прогнозувати динаміку ринку міжнародного туризму України, що і знайде своє відображення в подальших дослідженнях.

Список літератури

1. UNWTO Tourism Highlights, 2013 Edition [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mkt.unwto.org/publication/unwto-tourism-highlights-2013-edition>.
2. Бондаренко, М. П. Туристичний сектор економіки України: реалії та перспективи [Текст] / М. П. Бондаренко // Економіка і прогнозування. – 2011. – №1. – С. 104 – 119.
3. Гонтаржевська, Л. І. Ринок туристичних послуг в Україні [Текст] / Л. І. Гонтаржевська. – Донецьк: Східний видавничий дім, 2008. – 180 с.
4. Гусаковська, Т. О. Розвиток ринку туристичних послуг в Україні [Текст] / М. О. Джаман, Т. О. Гусаковська // Науковий вісник ВНЗ Укоопспілки "Полтавський університет економіки і торгівлі" (серія: "Економічні науки"). – Полтава: ПУЕТ. – 2011. – № 5 (50). – С. 20–23.
5. Джаман, М. О. Показники розвитку туристичної галузі України [Текст] / М. О. Джаман, Т. М. Павленко // Часопис соціально-економічної географії: Міжрегіональний зб. наукових праць – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2009. – Вип. 7. – С. 105–110.
6. Дядечко, Л. П. Економіка туристичного бізнесу [Текст] / Л. П. Дядечко. – К. : Центр учбової літератури. – 2007. – 224 с.
7. Любіцева, О. О. Ринок туристичних послуг [Текст] / О. О. Любіцева. – К. : Альтерпрес, 2006. – 436 с.
8. Олійник, Я. Б. Теоретичні основи туризмології [Текст] : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Я. Б. Олійник, А. В. Степаненко. – К. : Ніка-Центр, 2005. – 316 с.
9. UNWTO World Tourism Barometer and Statistical Annex [Електронний ресурс]. – (January 2014). – Режим доступу: http://tourlib.net/wto/UNWTO_Barometer_2014_01.pdf.
10. World Travel & Tourism Council [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://old.wttc.org/tsa_fullscreen_v2.php?LANG=eng&tsa01=UKRAINE&tsa02=1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11&tsa03=1,2,3&tsa04_from=2000&tsa04_to=2014.
11. Туристичні потоки. Державна служба статистики [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2007/tyr/tyr_u/potoki2006_u.htm.
12. В'їзд іноземних громадян в Україну за країнами, з яких вони прибули, у 2013 році. Державна служба статистики [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2013/tyr/tyr_u/vig2013_u.htm.
13. В'їзд громадян України за кордон за країнами, до яких вони виїжджали, у 2013 році. Державна служба статистики [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2012/tyr/tyr_u/vigw2013_u.htm.

References

1. UNWTO Tourism Highlights, 2013 Edition. (2013). Retrieved February 21, 2014, from: <http://mkt.unwto.org/publication/unwto-tourism-highlights-2013-edition>.
2. Bondarenko, M. P. (2011). Turystychnyi sektor ekonomiky Ukrainy: realii ta perspektyvy. Ekonomika i prohnozuvannia. 1. 104 – 119.
3. Hontarzhavska, L. (2008). Rynok turystychnykh posluh v Ukraini. Donetsk: Skhidnyi vydavnychiy dim.
4. Husakovska, T. (2011). Rozvytok rynku turystychnykh posluh v Ukraini. Naukovyivisnyk VNZU koopspilky "Poltavskiyi universytet ekonomiky i torhivli" (seriia: "Ekonomichninauky". Poltava: PUET. 5 (50). 20–23.

-
5. Dzhaman, M. (2009). Pokaznyky rozvytku turystychnoi haluzi Ukrainy. Chasopys sotsialno-ekonomichnoi heohrafii: Mizhrehionalnyi zb. naukovykhprats. Kh. :KhNUim. V. N. Karazina., 7. 105-110.
  6. Diadachko, L. (2007). Ekonomika turystychnoho biznesu. Kyiv: Tsentр uchbovoi literatury.
  7. Liubitseva, O. (2006). Rynokturystychnykhposluh. Kyiv: Alterpres.
  8. Oliinyk, Ya. & Stepanenko, A. (2005). Teoretychni osnovy turyzmolohii: navchalnyi posibnyk dlia studentiv vyshchyykh navchalnykh zakladiv. Kyiv: Nika-Tsentр.
  9. UNWTO World Tourism Barometer and Statistical Annex. (2014January). Retrieved March 12, 2014, from: http://tourlib.net/wto/UNWTO_Barometer_2014_01.pdf.
  10. World Travel & Tourism Council. (2014). Retrieved March 12, 2014, from:http://old.wttc.org/tsa_fullscreen_v2.php?LANG=eng&tsa01=UKRAINE&tsa02=1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11&tsa03=1,2,3&tsa04_from=2000&tsa04_to=2014.
  11. Turystychni potoky. Derzhavna sluzhba statystyky. (2013). Retrieved March 12, 2014, from: http://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2007/tyr/tyr_u/potoki2006_u.htm.
  12. Vyzd inozemnykh hromadian v Ukrainuzakrainamy, z yakykhvonyprybulu, u 2013 rotsi. (2013). Derzhavna sluzhba statystyky. Retrieved March 12, 2014, from: http://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2013/tyr/tyr_u/vig2013_u.htm.
  13. Vyzid hromadian Ukrainy zakordon za krainamy, do yakykh vony vyizhdzhaly, u 2013 rotsi. (2013). Derzhavna sluzhba statystyky. Retrieved March 12, 2014, from: http://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2012/tyr/tyr_u/vigw2013_u.htm.

Стаття надійшла до редакції 03.04.2014 р.